

GAUDEAMUS @ MOLEN DE STER: DE STEM VAN DE MOLEN

8 september 2017 – 16:30

De stem van de molen (2017, 40'00")

Componist Iris van der Ende (NLD 1990) in samenwerking met Yvonne Freckman (USA/DEU 1988)

Iris van der Ende - concept, regie, compositie, harp

Yvonne Freckmann - compositie en elektronica

Marloes Stofferis - molenaar

Marijn van der Jagt - dramaturgie

i.s.m.

De Stem van de Molen

-voor molen, harp en wind-

Een draaiende molen is een vertrouwd onderdeel van het Nederlandse landschap, en toeristen komen van ver om dit beeld te aanschouwen. Maar voor het geluid van de molen moet je vervaarlijk dichtbij komen. De wieken zoeven. De molen kraakt en piept en zucht op de stuwning van de wind. Theatermaker/harpiste Iris van der Ende maakte samen met componiste Yvonne Freckmann een performance waarin de molen een stem krijgt. Aangejaagd door de wind, vervormd door de draaiende wieken en beantwoord door de harp. Intussen doet de molenaar zijn werk: hij ontketent de wieken, keert de molen op de draaiende wind, tempert of verhoogt de kracht. Want als de molen draait, is de molenaar altijd in de buurt. Hij luistert naar de wind en naar de molen. En wij luisteren deze keer mee. Drie jaar geleden experimenteerde kunstenaar Iris van der Ende voor het eerst met muziek bij de molen in de polders in Zuid-Holland. Daarbij kreeg ze hulp van verschillende molenaars. Sinds de samenwerking met Limburgs Landschap in najaar 2016 werkt componiste Yvonne Freckmann mee aan de geluidsperformance.

In 'De stem van de molen' spelen een bewegende klankinstallatie, harpmuziek, een vertelling en een draaiende molen de hoofdrol. Terwijl Iris vertelt over de relatie die de molenaar heeft met zijn molen, beantwoordt de harp de klank die van de molen komt. Doordat klankbronnen zijn bevestigd aan de wieken, klinkt het geheel bij iedere windsterkte anders. Soms fluistert de molen, soms zingt hij. Centraal staat de wind die alles beroert en in verwarring brengt. Het publiek zit buiten, aan de voet van de molen. Het kijkt naar de ontketende wieken en hoort hoe de molen een stem krijgt.

A turning mill is a familiar part of the Dutch landscape, and tourists come from far and wide to see this image. However, to hear the noises of the mill you must be terribly close to it. The wings swish. The mill creaks and squeaks and sighs in the thrust of the wind. Theater maker/harpist Iris van der Ende created a performance with composer Yvonne Freckmann in which the mill is given a voice. Hunted by the wind, distorted by the turning wings and answered by the harp. Meanwhile, the miller is doing his job: he unlocks the wings, turns the mill to face the rotating wind, tempers or increases the power. Because when the mill turns, the miller is always in the vicinity. He listens to the wind and to the mill. And the performers join in the listening this time.

Three years ago, artist Iris van der Ende experimented for the first time with music by the windmill in the polders in South Holland. There she received help from different millers. Since the collaboration

with Limburgs Landschap in fall 2016, composer Yvonne Freckmann works with her in the sound performance.

In De stem van de molen (The voice of the windmill) a moving sound installation, harp music, storytelling, and a turning mill play the main role. While Iris tells about the relationship that the miller has with his/her mill, the harp answers the sound that comes from the mill. Because loudspeakers are tied to the wings, the overall sonic experience becomes different with every turn of the mill. Sometimes the mill whispers, sometimes it sings. The wind stands central, wind that touches everything and brings it into disarray. The public sits outside, at the feet of the mill. They look to the unchained wings and hear how the mill is given voice.

De Stem van de molen, een concert voor draaiende windmolen en harp, is gemaakt door muziektheaterduo **Iris van der Ende en Yvonne Freckmann**. Zij maken muziekperformances op locatie waarbij intensief luisteren en het verbeelden van de natuurkracht centraal staan. Hun werk is te vinden bij een molen, op een boot, onder een galmende brug; altijd buiten in de natuur. Ze speelden *De stem van de molen* al op *Kunstsymposium Oogsten* (bij de Van Tienhovenmolen met molenaar Kees Barten), op het *Cultura Nova Festival* (bij de Beltkorenmolen met molenaar Jean Delbressine) en tijdens de *Nationale Molendag* (bij de Vrouw Vennemolen met molenaar Hans Lippens). Ze ontwikkelden werk voor *Tulpmania* in de Hortus Botanicus van Leiden, voor *Over het IJ Festival* en het *Grachtenfestival*. Ze zijn momenteel artists in residence bij Werkplaats K.

De stem van de molen, a concert for a working windmill and a harp, was made by Iris van der Ende and Yvonne Freckmann. This music theatre duo creates site-specific music performances that focus on intensive listening and rendering the forces of nature. Their work can be found below a windmill, on a boat, beneath a reverberating bridge; always out in nature. They have performed De stem van de molen at Kunstsymposium Oogsten (at the Van Tienhoven mill, with miller Kees Barten), at Cultura Nova Festival (at the Beltkoren mill with miller Jean Delbressine) and on Nationale Molendag (at the Vrouw Venne mill with miller Hans Lippens). Their earlier compositions include work for Tulpmania at the Hortus Botanicus in Leiden, for Over het IJ Festival and the Grachtenfestival. They are currently artists in residence at Werkplaats K in Kerkrade.

Theatermaker en harpiste **Iris van der Ende** studeerde theater aan Toneelacademie Maastricht waar ze in 2012 afstudeerde als performer. Daarnaast studeerde ze harp aan het ARTEZ conservatorium in Arnhem bij Manja Smits. Ze vervolgde haar zoektocht naar een

snijvlak voor theater en muziek met een Master Muziektheater T.I.M.E. van het Koninklijk Conservatorium en de Veenfabriek.

In haar werk staat op dit moment de kosmos centraal: ze speelt met natuurkrachten en geluiden. Haar klankgedicht *Waai* verbeeldt de wind en verschillende windkrachten in het polderlandschap. Haar sterrengeluid-performance *Stellar Sound Show* maakt van het heelal een concertzaal. Het laat de geluiden van sterren horen en zien in een dialoog midden onder het hemelgewelf. "Kosmosmuzikant" – het is een nieuw beroep: een kunstenaar die in dialoog gaat met de krachten van de natuur. Iris werkt samen met dramaturg Marijn van der Jagt en Tess Scholten, performer Bart van de Woestijne, componiste Yvonne Freckmann, laserontwerper Hans Lasschuit, blazerskwintet Epos Ensemble en mimegezelschap Walking Faces. Haar werk is te zien en te horen geweest op de festivals Parade, Oerol, Tweetakt, Cultura Nova, Theater Kikker, Over het IJ Festival, Gaudeamus Festival en het Grachtenfestival.

Theatre maker and harp player Iris van der Ende studied theatre at Toneelacademie Maastricht where she graduated as a performer in 2012. She also studied the harp with Manja Smits at the ArEZ Conservatory in Arnhem. She continued her quest to find a place where theatre and music could be fused with a Master in Music Theatre T.I.M.E. at the Royal Conservatoire The Hague and Veenfabriek.

A central focus in her current work is the cosmos: she has been playing with the forces and sounds of nature. Her sound poem Waai is a rendering of the wind and different wind forces in the landscape of the Dutch polders. Her performance Stellar Sound Show turns the universe into a concert hall. It gives a voice to the sounds of the stars and visualises them in a dialogue that takes place directly below the firmament. "Cosmos musician" – it is a new profession: an artist entering into a dialogue with the natural world. Iris works with dramaturgs Marijn van der Jagt and Tess Scholten, performer Bart van de Woestijne, composer Yvonne Freckmann, laser designer Hans Lasschuit, horn quintet Epos Ensemble and physical theatre company Walking Faces. She has presented her work at numerous festivals including the Parade, Oerol, Tweetakt, Cultura Nova, Theater Kikker, Over het IJ Festival, Gaudeamus Festival and the Grachtenfestival.

Yvonne Freckmann is een componist, geluidskunstenaar en pianist die de wereld rondreist met haar muziek. Ze is gevestigd in Nederland. Ze kwam met de steun van een Amerikaanse *Fulbright Grant* en de *Netherlands-America Foundation* naar het Koninklijk Conservatorium in Den Haag om multimedia compositie te studeren bij Yannis Kyriakides en Peter Adriaansz. Ze heeft een voorliefde voor muziek voor ensembles en muziektheater, uitvoeringen op locatie en geluidswandelingen, en ze transcribeert veldopnames en

integreert die in haar concertmuziek. In haar samenwerkingen fungeert ze soms als componist die observeert en soms ook als performer. Lopende projecten zijn "Zvov Sensory" tours als componist met Zvov trio (*Gaudeamus Muziekweek* 2017). In oktober was de première van *Musical Bridges Around the World* – gemaakt voor het 20-jarig jubileum in de Texaanse stad San Antonio: een trio "Bridge" voor viool, mezzosopraan en piano met haar eigen poëzie. Yvonne begon al op jonge leeftijd aan haar opleiding als pianist en componist, o.a. aan Trinity University (Texas), University of Louisville (Kentucky), het Koninklijk Conservatorium Den Haag (Nederland) en de 'Mmabolela Field Recording Workshop' (Zuid-Afrika).

Yvonne Freckmann is a composer, sound artist and pianist who travels the world over with her music. Her homebase is the Netherlands. With the support of an American Fulbright Grant and the Netherland-America Foundation she initially came to The Hague to study multimedia composition with Yannis Kyriakides and Peter Adriaansz at the Royal Conservatoire. She has a preference for ensemble music and music theatre, site-specific performances and sound walks, and she transcribes field recordings which she incorporates into her concert music. In her collaborations she will sometimes act as the observing composer and sometimes as a performer. Her current projects include De stem van de molen with Iris van der Ende, and "Zvov Sensory" tours, as a composer with the Zvov trio (Gaudeamus Muziekweek 2017). In October she premiered Musical Bridges Around the World – made for the 20th anniversary in San Antonio, Texas: a trio "Bridge" for the violin, mezzosoprano and piano accompanied by Yvonne's own poetry. Yvonne started her education as a pianist and composer from a very early age and attended Trinity University (Texas), the University of Louisville (Kentucky), the Royal Conservatoire The Hague (the Netherlands) and the 'Mmabolela Field Recording Workshop' (South Africa).

Gaudeamus Agenda

11 oktober 2018 | TivoliVredenburg | **Club Fluxus: Jesse Passenier & the Fluid Orchestra**
1 november 2018 | TivoliVredenburg | **Club Fluxus: Diamanda Dramm - Violin Spaces**
8, 9, 10 en 11 november 2018 | diverse locaties | **Gaudeamus @Le Guess Who?**
22 november 2018 | Kunstruimte KuuB | **KuuB Concert: Martin van Hees - gitaar solo**
29 november 2018 | Orgelpark Amsterdam | **Gaudeamus & Unsounds - vinyl presentaties**
6 december 2018 | TivoliVredenburg | **Club Fluxus: Kluster5 - Dutch Focus**